

Verslag & advies van de informateur
ten behoeve van de onderhandelingen voor
het coalitieakkoord 2014 – 2018

Eindhoven, 15 april 2014
Han Noten

De opdracht

De raad van Eindhoven heeft de volgende opdracht vastgesteld:

1. Verken de inhoudelijke mogelijkheden en onmogelijkheden voor de vorming van een coalitie die kan bogen op een brede steun in de gemeenteraad en recht doet aan de gewijzigde verhoudingen;
2. Maak een analyse van partijen die bereid zijn om onderhandelingen te starten om tot een coalitieakkoord te komen en formuleer hiervoor een missie en agenda;
3. Verschaf hierbij inzicht in de ambities, accenten en keuzes die partijen leggen bij de extra taken en de bezuinigingen die op de gemeente afkomen.

Eerste verkenning

In de ontmoeting met de fracties heb ik gesproken over de afgelopen 4 jaar, over de ervaringen die de fracties hebben gehad. Het was opvallend dat in het algemeen men met waardering en respect over elkaar sprak. U was het inhoudelijk misschien niet altijd met elkaar eens, maar het beeld over de afgelopen vier jaar is positief te noemen. Vooral het woord samenwerking en het belang van de stad vielen hierin op. Het ging niet in de eerst plaats over “Wie heeft het voor het zeggen?”, maar over “Wat moet er gezegd worden?”. De houding is constructief en pragmatisch en u bent daar trots op.

Uw opdracht voor de stad Eindhoven

De opdracht voor de stad Eindhoven gaat over wat u te doen staat voor de komende vier jaar. Dit is uw eigen geformuleerde agenda:

- De agenda voor de stad is grenzeloos ambitieus. Dat is letterlijk bedoeld en u vindt dat allemaal. U legt daarbinnen verschillende accenten. U bent allen trots op de transitie die de stad de afgelopen 20/30 jaar heeft doorgemaakt. Van een stad met een monocultuur, gedomineerd door een aantal industriële en daardoor buitengewoon kwetsbaar naar een stad die door slimheid te bevorderen en creativiteit te versterken een maakindustrie heeft weten te creëren die u tot één van de weinige groeicentra van Nederland maakt als het gaat om werkgelegenheid. De kwetsbaarheid van toen, is volstrekt veranderd. U zegt allen dat het nodig is om te blijven investeren in de kwaliteit van al die drie aspecten: Slim, creatief en maken. Geen van deze drie aspecten mag verwaarloosd worden. Dit om de banenmotor te behouden, dit is het succes van de stad.
- Tegelijkertijd maakt u zich zorgen over de twee snelheden in de stad en om de mensen die achterblijven. Om de kwetsbaarheid die zoveel inwoners in deze onzekere tijden ervaren. De verkiezingsuitslag geeft dit aan, zegt u. U wilt de stad teruggeven aan de mensen die er wonen. Dit heeft te maken met een gedeeld besef dat de overheid het niet voor de burgers kan doen en ook niet moet willen doen. De overheid moet de burgers in staat stellen om hun eigen leven weer vorm te gaan geven. Dat is geen cynische agenda, dat is een offensieve agenda. Het gaat hierbij natuurlijk over de drie decentralisaties, maar ook om de vraag hoe je mensen in staat stelt om hun eigen omgeving weer in te richten.

Het is belangrijk om u te realiseren dat bovenstaande twee opdrachten niet haaks op elkaar staan maar in samenhang moeten worden opgepakt. Er valt immers niets “terug te geven aan de inwoners” als de banenmotor stilvalt.

- Samenwerking met de regio (op alle niveaus) is noodzakelijk. Je kunt en mag je als Eindhoven niet isoleren van andere spelers in je omgeving. Samenwerking is nodig op zowel de ambitieuze- als op de zorgcomponent.
- U geeft aan dat u hierbij ondersteund moet worden door een toegankelijke ambtelijke organisatie die de burger in haar kracht zet. Er is zorg over het functioneren van de ambtelijke organisatie. Dit is niet als kritiek bedoeld maar vanuit de vraag of u de ambtelijke organisatie op de goede manier inzet. U heeft een enorme opdracht neergelegd bij de ambtelijke organisatie, er moet fors bezuinigd en gekrompen worden. Er verdwijnen 20 à 25% van de arbeidsplaatsen. In combinatie met uw ambities is dat een uiterst spannend verhaal. Het is mooi om ambitieus te zijn, maar de vraag is of u uzelf en de ambtelijke organisatie in staat acht om dat waar te maken. Dat is een zorgpunt waar u over heeft na te denken.
- Tot slot geeft u aan dat sprake moet zijn van prudent financieel beleid. U heeft uitgesproken om uw uiterste best te doen om de financiële huishouding van deze gemeente op orde te houden. Als daarvoor gereserveerd moet worden, dan moet dat gebeuren de komende tijd. Tegelijkertijd zijn er forse onzekerheden ook in relatie tot het rijksbeleid. U zult zich dus moeten voorbereiden op het feit dat u niet weet wat er gaat gebeuren. Het kunnen acteren in onzekere tijden is de opgave voor de komende jaren.

Analyse van partijen en bevindingen voor mogelijke coalities

Er is in beginsel geen eenduidige cijfermatige conclusie te trekken. U heeft niemand uitgesloten en er zijn vele combinaties mogelijk. Een aantal opmerkingen is van belang:

- Velen van u zouden er geen problemen mee hebben om de bestaande coalitie door te zetten. Dit is een reëel alternatief. Deze optie is nog niet definitief van tafel. Het betekent namelijk continuïteit van bestuur en de mogelijkheid om de prettige samenwerking van het collegeteam in de afgelopen jaren voort te zetten. Dat heeft waarde. Gelijktijdig is door velen van u gezegd dat de verkiezingsuitslag vertaald moet worden. Het doorzetten van de bestaande coalitie voldoet daar niet aan en kan dus niet je eerste keuze zijn. Het vertalen van de uitslag en de zorg die daaruit spreekt - voor een stad van twee werelden - moet in een coalitie tot uitdrukking gebracht worden.
- Met betrekking tot bestuurlijke continuïteit is gesproken over de positie van twee partijen: Groen Links en het Ouderen Appèl Eindhoven. De positie van Groen Links in een mogelijke coalitie wordt bepaald door het project WIJEindhoven en de behoefte aan continuïteit op dit dossier. Het project WIJEindhoven wordt breed gedragen in de raad en de huidige portefeuillehouder wordt gewaardeerd op die functie en die taak. Het lijkt dus waardevol om daar continuïteit op te borgen. Ook is gesproken over de positie van het Ouderen Appèl Eindhoven, één van de belangrijkste winnaars. De zorg is uitgesproken of het Ouderenappèl in staat is om bestuurlijke continuïteit te leveren. Dit is meegewogen bij een aantal partijen bij het formuleren van hun voorkeurscoalitie. Nadrukkelijke niet vanuit gebrek aan waardering of respect, maar het is een vraag die gesteld is.
- De optie van vijf partijen leidt niet tot enthousiasme bij u. Vijf partijen geeft een zodanig brede coalitie, met zoveel partijen, zoveel achterbannen en zoveel wethouders, dat het niet stabiel kan zijn. De zorg is of men elkaar dan wel voldoende gaat vasthouden. Een te grote meerderheid laat zich niet goed managen.

Dit heeft geleid tot de nader te verkennen optie: PvdA (de grootste), SP (grootste winnaar), D66 (één van de winnaars en een grote partij) en Groen Links (vanuit bestuurlijke continuïteit). Er is nog huiswerk te maken er zijn nog een groot aantal vragen te beantwoorden. Maar met deze partijen heb ik een volgende stap gezet in een werkconferentie. Op basis van deze werkconferentie is de agenda, de opdracht voor de stad verder verkend en heb ik onderstaande missie - de visie - opgehaald.

De missie voor de nieuwe coalitie

Uit de werkconferentie concludeer ik dat deze vier partijen - met verschillende accenten - de onderstaande missie hanteren. Ook zijn er ambities gedeeld die ik hier meegeef ter verbeelding van deze missie. Het zijn hoge ambities waarmee de partijen hebben laten zien waar men voor staat en wil gaan, zonder zeker te weten of dit gaat lukken. Er is niet ingegaan op het 'hoe'. De partijen willen in deze bestuursperiode in samenwerking met de stad de oplossingen ontwikkelen.

Eindhoven is gekomen waar ze is door de lat hoog te leggen. Door een stad van hoop te zijn op een betere toekomst. Er is daarmee veel bereikt. Eindhoven mag trots zijn. Eindhoven is een stad met veel potentie. De stad en de regio staan nationaal en internationaal bekend om de kracht van hun toptechnologische industrie, hun unieke samenwerkingsmodel, creativiteit en innovatievermogen. Er is waardering en erkenning voor de kracht van de stad.

Eindhoven staat de komende jaren voor grote opgaven. Denk alleen al aan de decentralisaties in het sociaal domein, waar de gemeente meer kwaliteit voor minder geld moet leveren. En aan de keuzes die gemaakt moeten worden om de stad nu en in de toekomst betaalbaar te houden. Tegelijkertijd zijn er ook veel kansen. De waardering die er is als slimste stad en regio vraagt om verzilvering om een sterke regio te blijven die er nationaal en internationaal nog meer toe doet. Dat zorgt voor dynamiek en daarmee voor banen, welvaart en welzijn. Om succesvol te blijven, is permanent investeren in die kracht nodig, via het aantrekken van talent, het behouden van een vitaal voorzieningenniveau, via een aantrekkelijk woon- en werkmilieu en met een duurzaam sociaal stelsel.

Waar de stad in het verleden werd vorm gegeven door Philips en Daf en zij de ontwikkeling van Eindhoven sociaal en economisch beslissend hebben beïnvloed, is in de afgelopen decennia de rol van het gemeentebestuur fors toegenomen. Het besef is er dat de stad toe is aan de volgende stap. De gemeente kan het niet alleen bepalen en moet dat ook niet willen. Vraagstukken moeten samen met partners in de stad en inwoners worden opgepakt. Er moet verantwoordelijkheid teruggeven worden aan de stad.

De helft van alle Nederlandse uitvindingen komt uit Eindhoven en omstreken. In Eindhoven worden niet alleen nieuwe uitvindingen gedaan, maar ook veel hightech- en designproducten gemaakt. De stad is niet alleen de kraamkamer van innovatie en de plek waar het gemaakt wordt, maar juist ook de proeftuin voor al deze uitvindingen. De stad plukt daarmee de vruchten van wat bedrijven ontwikkelen. Hier gebeurt het, het doen staat centraal. Op het gebied van zorg, energie, duurzaamheid en mobiliteit bijvoorbeeld. Nieuw licht wordt hier getest. In de openbare ruimte, op scholen en in verzorgingstehuizen. Nieuwe medische toepassingen moeten hier in ziekenhuizen of door huisartsen en bij de mensen thuis worden toegepast. Iedereen in Eindhoven moet mee kunnen profiteren van alle slimme uitvindingen in de regio. In de stad, op straat en in de huiskamers is voelbaar en zichtbaar dat je in Brainport bent. Het gaat in Eindhoven dus niet alleen om het denken, maar ook om het doen. Eindhoven stimuleert niet alleen de theorie, maar juist ook de toepassing in de praktijk, zodat alle Eindhovenaren meeprofiteren.

Bedenken – maken – gebruiken: Eindhoven als 'living lab'

De uitdaging is om Eindhoven een proeftuin te laten zijn, een living lab. Dat is onze standaard manier van werken. Om in de praktijk samen met elkaar te leren wat werkt en wat niet. Of het nu gaat om het toepassen van slimme technologieën of om het uitproberen van nieuwe vormen van samenwerking of dienstverlening. Vanuit het principe 'practice what you preach' doet dit ertoe.

Hier zijn initiatieven mogelijk en worden dingen bestaanbaar gemaakt. Er is een goede voedingsbodem, zodat innovatiekracht kan groeien. Eindhoven wil letterlijk en figuurlijk innovatie de ruimte geven. De stad is voor uitvinders, designers en 'makers' de perfecte plek, omdat zij de mogelijkheid krijgen om kennis en kunde toe te passen en verder door te ontwikkelen. Vernieuwing past bij Eindhoven. Dit vraagt om een proces zonder dat je vooraf precies kunt omschrijven wat de uitkomst is. De ambities zijn hoog. *In een laboratorium hoeft niet alles succesvol te zijn. Het mag ook "niet lukken".* In een laboratorium probeer je dingen uit en leer je wat werkt en wat niet. Fouten maken mag, als er maar van geleerd wordt. In Eindhoven hoort geen afrekencultuur.

Dit vraagt ook om een ambtelijke organisatie die mag experimenteren. Om een organisatie die zich niet laat leiden door precedentvorming. En het vraagt nadrukkelijk ook iets van de communicatie met de inwoners en gebruikers van de stad. Het bestuur levert geen garanties. Eindhoven gaat het gewoon proberen. Het inspelen op maatschappelijke vragen in plaats van het zekeren van belangen komt meer dan ooit centraal te staan. Dit vraagt dat ambtenaren van het eindproduct moeten kunnen zijn. Zij moeten verantwoordelijkheid en 'richtruimte' krijgen, de mogelijkheid om te verkennen en met de beste oplossing te komen zonder dat dit aan de voorkant begrensd is. Natuurlijk in samenspel tussen politiek, bestuur, partners en de burgers als eindgebruikers.

Experimenteren is niet risicoloos

Tegelijkertijd is er besef dat het voor inwoners spannend kan zijn om deel uit te maken van zo'n living lab, zeker daar waar het om hun eigen zorg en welzijn gaat. Er is oog voor deze zorg en men wil samen met betrokkenen veranderen, naar oplossingen zoeken en (nieuwe) zekerheden bieden.

De stad vraagt om innovatief en experimenteel beleid. De stad is zelf het experiment. De stad gebruik en profiteert van innovatie. Eindhovense bestuurders handelen vanuit het principe '*Onze stad is jullie speeltuin*'. Dit betekent dat Eindhoven ruimte geeft en regels waar mogelijk afschaft. Eindhoven nodigt inwoners en bedrijven uit om deze proeftuin te gebruiken en in deze proeftuin te investeren. Op alle niveaus (van straat- tot op stadsniveau) en op alle terreinen moet men het initiatief kunnen nemen. Of het nu gaat over het onderhoud in de buurt, een cultureel initiatief of het opzetten van een maatschappelijk vangnet. Eindhoven wil inwoners meer invloed en de regie teruggeven op eigen leven, de (fysieke) leefomgeving en op het gebied van veiligheid. De gemeente speelt in op de beweging in de stad. Eindhoven stimuleert de zelfredzaamheid van inwoners. Tegelijkertijd houdt Eindhoven oog voor de afhakers en organiseert een vangnet.

Samenwerking

Het wonder van Eindhoven komt voort uit het jarenlang bouwen aan de intensieve samenwerking tussen bedrijven, kennisinstellingen en overheid. Eindhoven heeft geen haven en geen grondstoffen. Samenwerking heeft Eindhoven gebracht tot waar het nu is. Ten behoeve van het inspelen op maatschappelijke vragen van de stad, acteert Eindhoven op verschillende niveaus. Er wordt al lang niet meer alleen binnen de grenzen van de eigen gemeente gewerkt. Het schaalniveau van samenwerking wisselt naar gelang de opgave. Juist omdat de stad afhankelijk is van zoveel andere spelers, binnen en buiten de stad, opereert de stad ook meer en meer op hetzelfde niveau als dat van de industrie- en kennispartners. Soms in de stad of in het stedelijk gebied, soms in de regio of

binnen Brabant, soms op het niveau Amsterdam en Rotterdam of in internationale allianties.

Eindhoven hanteert het principe van grenzeloze samenwerking.

De grote uitdaging van nu is het vasthouden, versterken en vernieuwen van dit succes. De gemeente doet niets alleen. De gemeente staat voor gedeelde opgaven en delen daarbij ook verantwoordelijkheid. De gemeente past dit toe op alle beleidsvelden. Ook in de openbare ruimte, in de directe leefomgeving van inwoners en op het gebied van zorg en welzijn. Eindhoven werkt samen met de inwoners, geeft hen inzicht in wat er speelt in hun leefomgeving en in de stad en geeft hen zo veel mogelijk eigen zeggenschap. Verbinding en dialoog zijn sleutelwoorden. Eindhoven waardeert en koestert de diversiteit van de stad.

Om vernieuwing en innovatie mogelijk te maken voor de opgaven van de stad zelf zal de gemeente Eindhoven telkens opnieuw kritisch *kijken naar haar eigen rol en op zoek moeten naar nieuwe constructies*. Deze opgave is gelegen in zowel de wijze waarop de lokale overheid de komende periode haar rol in het sociaal en maatschappelijk domein oppakt als in de inhoudelijke keuzes over wat als 'basis' voor een toekomstbestendige stad geldt: sociale samenhang, de basisvoorzieningen die bij de stad horen en het leefklimaat. Eindhoven laat zich hierin niet beperken door oude financieringsmodellen en vanzelfsprekende juridische kaders. Eindhoven zoekt de grenzen op. Het gaat niet om het uitgeven van overheidsgeld. Eindhoven zoekt actief naar nieuwe oplossingen voor maatschappelijke vragen, zoekt daarin ook naar nieuwe partners en nieuwe transacties. Deze worden voor een groot deel bepaald door een herbezinning over een eigentijdse rolverdeling tussen overheid, inwoners, instellingen en markt. Eindhoven stelt zichzelf de vraag hoe het beste inhoud gegeven kan worden aan de maatschappelijke opgaven van vandaag en van de toekomst. Dit zal waarschijnlijk tot lobby leiden voor regelvrijheid en experimenteerruimte.

Agendapunten waar de partijen zich sterk voor willen maken

We sturen op een inclusieve samenleving waar iedereen onderdeel van uit maakt. Dit beleid gaat dwars door terreinen als economie, duurzaamheid en welzijn heen. We moeten in stand houden dat we een samenleving zijn waar iedereen bij blijft horen. We richten onze taken zo in dat iedereen mee kan doen.

We strijden tegen de werkloosheid, niet alleen voor inwoners boven de 60 maar ook voor de jeugd. Dus, in Eindhoven heeft iedereen werk, óf is zich aan het ontwikkelen. Dat is niet alleen van de overheid, dat is van de samenleving.

We willen energieneutraal zijn. Alle nieuwe technologieën zijn in Eindhoven te vinden. We zorgen ervoor dat er elektrische bussen gaan rijden in Eindhoven.

In de stad Eindhoven zijn niet alleen de dure huizen energiezuinig. Het streven is om het merendeel van de sociale huurwoningen binnen afzienbare tijd energiezuinig te maken. Goede isolatie en zonnepanelen zijn voorbeelden. We verbeteren daarmee wooncomfort en koopkracht van bewoners.

Kinderen krijgen kansen. We gaan kinderen leren leven met elkaar. We zorgen dat jongeren niet uitvallen op school, zonder een direct toekomstperspectief gekoppeld aan de eigen talenten. We voorkomen dat jeugd in aanraking komt met justitie.

We hebben zorg en zoeken naar zekerheden voor alle mensen die langdurige zorg hebben. Dat biedt rust aan zorgbehoevenden en aanbieders. Als we gaan veranderen, dan doen we dat samen.

Het aantal WW-ers is over vier jaar ongeveer de helft van nu. Dit doen we door meer bedrijven aan te trekken en drempels voor ZZP-ers weg te nemen.

We halen minstens vier bedrijven hier naartoe die op wereldniveau het verschil maken op maatschappelijke opgaven.

Alle informatie van Eindhoven is altijd voor iedereen beschikbaar en toegankelijk. Open data en open infrastructuur; open toegang. Als je met ons iets doet, dan is het open.

We streven naar de helft minder eenzaamheid. En iedereen kan en mag meedoen. Niemand valt tussen wal en schip. Ook als je niet in het systeem past, zorgen we voor zorg.

Mensen moeten met vertrouwen de voordeur weer open kunnen doen. De veiligheid ben je zelf en we lossen problemen op.

We stimuleren het fietsgebruik. We werken daarmee aan onze gezondheid en luchtkwaliteit. We pakken de hotspots die ernstig vervuilen aan.

De stad Eindhoven gaat snel. Ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo op. De gemeente Eindhoven wil eveneens snel zijn in haar dienstverlening, het streeft naar de kortste procedures van Nederland. Wij maken nieuwe dingen dus snel mogelijk.

De gemeente maakt het mogelijk dat inwoners elkaar, al naar gelang de behoefte, ontmoeten in de buurt. Iedereen moet daarbij in staat zijn om deel te nemen. De gemeente voert consistent beleid; vragen om meer samenkracht en het sluiten van een ontmoetingsplek, strookt niet met elkaar.

De gemeente streeft er naar om het doorgaand verkeer door het centrum van Eindhoven drastisch te verminderen. Met de auto door de binnenstad moet geen logische keuze zijn.

We zijn een stad waar iedereen zich welkom voelt. We zijn verdraagzaam en tolerant. In Eindhoven kun je jezelf zijn, ongeacht levensovertuiging, afkomst of seksuele geaardheid.

Ruimtelijk beleid volgt inhoud en activiteit. Niet andersom. De maatschappelijke opgave bepaalt het gebruik van de ruimte. Bijvoorbeeld door kunstenaars de mogelijkheid te geven gebruik te maken van die ruimte of ruimte te geven aan sport.

Ten slotte is Eindhoven zich bewust van een steeds complexer wordende samenleving die minder te voorspellen en continu in verandering is. Er kunnen opnieuw onverwachte gebeurtenissen plaatsvinden die ingrijpen op de wereld en op de stad. Daarom is het van belang om te investeren in flexibiliteit en veerkracht. Denken en werken vanuit flexibiliteit betekent investeren in maatschappelijk aanpassingsvermogen en investeren in vernieuwingstalent. Een gemeentelijk financieel prudent beleid maakt daar nadrukkelijk onderdeel van uit. Het organiseren van corrigerend vermogen is ook de komende periode van evident belang. *Robuustheid, flexibiliteit, veerkracht en het vermogen om je te verbinden met partners* die ook deel van de oplossing zijn, zijn eigenschappen die daarbij helpen. Het hebben van een helder kompas en waarden die de stad drijft zijn daarmee belangrijker dan het hebben van een vastomlijnde en 'gestolde' toekomstvisie voor de stad.

Concluderend; Eindhoven verdient een coalitie die niet bang is om te experimenteren, die de vernieuwing zoekt buiten de gebaande paden, de *ambitie* van Eindhoven als centrum van de Brainport regio en *zorg* voor iedere Eindhovenaar weet te verbinden met het vermogen om krachtige coalities te smeden. Eindhoven toont zich pragmatisch en dynamisch.

Uitgangspunten voor financieel prudent beleid

In een complexe, veranderende omgeving waar niet altijd duidelijk is wat op de gemeente af komt, is het van belang dat Eindhoven een prudent financieel beleid voert. Dit betekent dat de financiële huishouding op orde is en naar de toekomst toe op orde blijft. Daarbij is robuustheid nodig om tegenvallers op te kunnen vangen en innovatiekracht om ambities vorm te kunnen geven.

Een prudent financieel beleid vindt zijn ankers in heldere beleidsuitgangspunten: een sluitende begroting, structurele lasten structureel dekken, reëel begroten, wendbaar zijn en blijven, en anticiperen op risico's.

Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid om de financiële opdracht die er ligt vanuit het meerjarenperspectief 2015-2018 vorm te geven. Dat meerjarenbeeld start met een tekort in 2015 van €20 miljoen oplopend naar €32 miljoen in 2018. Dit beeld is eerder geschetst in een voorjaarsbericht aan de raad. Het tekort is hoger dan in het voorjaarsbericht gepresenteerd omdat nu de PM-posten zijn ingevuld.

De toezichthouder vereist een structureel sluitende begroting in het eerste jaar of in het laatste jaar van de planperiode. Mijn advies is om een pakket van maatregelen uit te werken dat gericht is op het tekort van €32 miljoen in het laatste jaar. Dat is robuust en betekent ook dat er niet in meerdere fasen bezuinigd gaat worden. Dat laatste zou ook het proces van bouwen belemmeren dat kan starten na de fase van ombuigen. Als het economisch herstel in Nederland zich doorzet en leidt tot meevallers in de begroting, dan ontstaan er buffers die zeer bruikbaar zijn bij de investeringsagenda of voor versterking van de financiële positie. Het is wel van belang nu ook afspraken - spelregels - te maken hoe daar mee om te gaan.

Een belangrijke vraag is hoe deze financiële opdracht in te vullen. De opgave in 2015 vraagt concrete, direct toepasbare maatregelen. Het consequent toepassen van de hierboven beschreven beleidsuitgangspunten levert een eerste opbrengst. Het principe van 'reëel begroten' leidt tot het afkomen van structurele ruimte omdat er te ruim begroot is. Hiermee blijft het beleid overeind, maar gaat de lucht uit de begroting. Een eerste globale verkenning laat vanuit dit principe circa €5 miljoen zien. In Eindhoven is begrotingsruimte geraamd voor indexering van 2% (€7 miljoen). Deze kan in het licht van de huidige inflatiecijfers opnieuw gewogen worden. Verder biedt ook het kijken naar de ontwikkeling van de woonlasten in Eindhoven ruimte. De daling van reinigingsrechten geeft de mogelijkheid van groei in belasting zonder dat woonlasten meer dan trendmatig stijgen. Om ingrijpende maatregelen op voorzieningenniveau te voorkomen kan het zelfs een keuze zijn om de relatief lage plaats van Eindhoven op het gebied van lasten (ten opzicht van de andere grote gemeenten) op te trekken naar een plaats in het gemiddelde. De uiteindelijke financiële opgave van 2018 laat ruimte om naast concrete maatregelen ook mogelijkheden te definiëren om door betere samenwerking met minder geld meer maatschappelijk nut te bereiken. Randvoorwaarde hierbij is dat het om haalbare initiatieven gaat.

Het is goed om aan te stippen dat het in de praktijk niet zal blijven bij de hiervoor genoemde zoektocht naar €32 miljoen. De decentralisaties in het sociaal domein gaan gepaard met forse kortingen. Met huidige stand betekent dit dat er aanvullend een kleine €30 miljoen bezuinigd wordt op deze beleidsterreinen. Daarmee is de totale opgave voor de komende jaren opnieuw fors te noemen.

De kansen die Eindhoven ziet en de ambitie die er is, vraagt ook op het gebied van de financiën om innovatie en denken in mogelijkheden. Het zoeken naar verdienmodellen en nieuwe financieringsconstructies met partners en financiers is onderdeel van de ambitie. Daarbij is duidelijk dat de gemeente weinig middelen heeft en zich meer zal moeten richten op de rol van arrangeur en borgsteller. Dat is een invulling die past bij de brede maatschappelijke verantwoordelijkheid die verder reikt dan de gemeente en ook past bij de actieve rol van de partners in de stad.

Eindadvies

Allereerst adviseer ik om te komen tot een coalitieakkoord op hoofdlijnen. Gun uzelf de ruimte om mee te bewegen met de veranderende werkelijkheid die onvermijdelijk gaat volgen.

Uit de gesprekken die ik in de afgelopen week met de fracties van de vier partijen heb gevoerd zijn geen breekpunten of blokkades naar voren gekomen wat betreft de missie en mogelijke agenda. Wel zijn er natuurlijk verschillen in beleidsvoornemens en zijn er soms afwijkende standpunten zichtbaar. In algemene zin gaat het daarbij in eerste instantie om de maatregelen om tot een sluitende begroting te komen en het laveren tussen de gedeelde wens om zaken uit te proberen en daarvan te leren (het willen zijn van een living lab) en het vasthouden aan veiligheid en zekerheid.

De volgende concrete ambities en (zwaarwegende) punten zullen daarbij nog een rol spelen:

- een uitdagende ambitie op duurzaamheid en schone lucht
- de te maken keuzes omtrent de Ruit om Eindhoven
- de mate van ontwikkeling van Eindhoven Airport
- het doorontwikkelen van WIJEindhoven vanuit het principe van living lab en de zoektocht naar zekerheden zoals de rolverdeling generalist versus specialist.
- werk voor iedereen als leidend uitgangspunt en het experimenteren op het gebied van werk en inkomen en een eventuele tegenprestatie
- het in stand houden van het Eindhovense armoedebeleid
- de rol van de gemeente bij de sociale werkvoorziening
- toekomstige investeringen in grote projecten
- de wijkaanpak en het differentiëren in gebiedsgerichte benadering
- woonoverlast en woningsplitsing
- betaalbare sporttarieven
- meer vrijheid in het ruimtelijk domein
- een investeringsfonds voor het MKB

Deze onderwerpen zullen onder andere nadere uitwerking vragen bij de coalitieonderhandelingen, de volgende fase van formatie.

Leidend voor mijn advies blijft de vertaling van de verkiezingsuitslag waarin de zorg voor een tweedeling in de stad nadrukkelijk tot uiting is gekomen. Mijn eindadvies is in lijn met mijn tussenpresentatie op 7 april jl. daarom om:

1. met PvdA, SP, D66 en Groen Links de formatie in te gaan om samen een coalitie voor de bestuursperiode voor 2014-2018 te gaan vormen.

Op basis van alle door mij gevoerde gesprekken adviseer ik u aanvullend:

2. in de formatie ook de begrotingsonderhandelingen 2015 af te ronden.
3. de volgende fase te laten begeleiden door één of twee formateurs uit de vier partijen die samen coalitie gaan vormen.

Tot slot

Met als doel om recht te doen aan de uitslag van de verkiezingen, te zorgen voor bestuurlijke stabiliteit en continuïteit en zorg te dragen voor een stevig fundament in de Raad heb ik met veel plezier aan deze opdracht gewerkt. Het was voor mij eervol om op deze manier een bijdrage te mogen leveren

aan een bestuur in de gemeente Eindhoven. De coöperatieve houding en de openheid van de gesprekken - individueel en op de werkconferentie - heb ik zeer gewaardeerd.

Met dit rapport en mijn advies draag ik het stokje over aan een formateur. Hem of haar wens ik veel wijsheid toe bij de inhoudelijke en financiële discussies die wezenlijk zijn voor het sluiten van een goed coalitieakkoord. De samenwerkende benadering die de vier partijen hebben laten zien, geeft vertrouwen.

Eindhoven wens ik een heel goed gemeentebestuur en een ambitieuze en zorgzame toekomst toe als de centrumstad van de slimste regio van de wereld.